

5.3.2024

Viitaten lausuntopyyntöönne Dnro VN34558/2023

Luonnonsuojeluliiton lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa seuraavaa.

Yleistä

Yleisesti ottaen maankäyttö- ja rakennuslain pilkkominen moneksi erilliseksi laiksi aiheuttaa monia haasteita. Eri laeilla on toisiinsa vaikuttavia rajapintoja, ja jotkut tässä ns. rakentamislain korjaussarjassakin esitetyt asiat tulisi vielä pohtia alueidenkäyttölaissa. Lisäksi käytäntöön vaikuttavat asetukset ovat vielä kesken.

Hallituksen tämän esityksen tavoitteena on ollut ennen muuta sujuvoittaa luvitusta ja lisätä rakentamiseen liittyvää ennustettavuutta. Ehdotettuja toimia ei tule kuitenkaan toteuttaa vastoin perusoikeuksia. Luonnonsuojeluliiton mielestä ympäristöperusoikeuden toteutuminen on ehdotettujen muutosten myötä vaarassa heikentyä. Hallituksen tavoitteena on lisäksi sujuvoittaa rakentamista vähentämällä velvoitteita koskien vähähiilistä rakentamista. Tämä kuitenkin voi vaikeuttaa Suomea sitovien ympäristötavoitteiden toteutumisen.

Vähähiilisydestä ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä (38 §)

Suomi on sitoutunut kansainvälisin sopimuksin vähentämään kasvihuonepäästöjä. Suomi on säätänyt muun muassa ilmastolaista, jonka mukaan Suomen tulee olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiivinen vuoteen 2040 mennessä. Erityisen painavana tekijänä tulee huomioida EU:n taakanjakoasetus, jonka myötä Suomen tulee vähentää kasvihuonekaasuja 39 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta ja 50 % prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Loppuvuodesta Tilastokeskus julkaisi tiedotteen [1], jonka mukaan maankäyttösektori oli nettopäästölähde, ja sektorin päästöt ovat ylittäneet eri varastoihin vuoden aikana sitoutuneen hiilen määrän. Kuten lakiluonnoksessakin on tuotu ilmi, rakennettu ympäristö on merkittävä päästölähde tuottaen kolmanneksen kaikista kasvihuonekaasuista myös Suomessa (s. 8). Näillä tiedoilla osa ehdotetuista muutoksista näyttäytyy varsin huolestuttavassa valossa.

Hallitus aikoo poistaa ilmastaselvityksen laatimisvelvoitteen merkittävältä määrältä uudiskohteita, sitoen ilmastaselvityksen laatimisvelvoitteen esityksen mukaiseen hiilijalanjäljen raja-arvoon. Ehdotetut kohteet eivät olisi kuitenkaan yhdenmukaisia rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain kanssa, joihin sisältyvät muun muassa pien- ja paritalot sekä lämmitetyt varastot.

Hallituksen esityksen eduskunnalle rakentamislainsäätämiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2022 vp)

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation

Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081

www.sll.fi | toimisto@sll.fi

mukaan suurin osa talovalmistajista laskee valmistamiensa pientalojen hiilijalanjäljen jo nyt, ja ilmastotieto nähdään markkinoinnin kannalta hyödyllisenä. HE:ssä on arvioitu ettei ilmastaselvitys aiheuttaisi vaikutuksia kotitalouksille, koska talotehdas tai suunnittelija itse laatisi selvityksen osana hanketta. Omakotitalojen ilmastotieto on kuitenkin nähty hyödyllisenä, jotta omakotitaloudet voisivat tehdä ilmastomyönteisiä ratkaisuja. Ilmastaselvitysten avulla voidaan ohjata energiankulutuksen optimointiin, jolla voidaan alentaa rakennuksen käytön aikaisia kustannuksia rakennuksen omistajalle (HE 139/2022 vp, s. 48-49). Lisäksi ilmastotiedon lisääntyminen on johtanut muun muassa siihen että eri pankit ovat alkaneet kehittämään ja tutkimaan vihreitä asuntolainoja jolloin marginaalikorko olisi tavallista asuntolainaa alhaisempi. Hallituksen esityksen mukaan tämän on arvioitu alentavan investointikustannuksia ja laskevan joissakin tapauksissa omakotitalon toteuttamisen kynnystä (HE 139/2022 vp, s. 38-39).

Kuten ympäristöministeriön perustelumuiotissa todetaan, rakennuksen ilmastaselvitystä ja vähähiilisuuden arviointimenetelmää koskevalla sääntelyllä edistetään siirtymistä vähähiiliseen rakentamiseen sillä on vaikea vähentää sellaista, jota ei mitata yhtenäisellä tavalla. Pientalojen sisällyttäminen ilmastaselvityksen velvoittavan sääntelyn piiriin on tärkeää, jotta saadaan tietoa omakotitalouksien aiheuttamista kasvihuonepäästöistä sekä niiden tekemien ilmastovalintojen vaikutuksista muun rakentamissektorin ilmastovalintoihin. Yritysten näkökulmasta hallituksen esityksessä vähähiilisuuden vaikutukset rakennustuoteteollisuuteen on arvioitu merkittäviksi ja uusia innovaatioita tukeviksi (HE 139/2022 vp, s. 46). Nykyinen hallitusohjelma on peräänkuuluttanut innovaatioita ilmastomuutoksen hillinnässä. Suomen luonnonsuojeluliitto ehdottaa siten näiltä osin rakennuslain sääntelyn pitämistä nykyisellään, mutta pitää avoimena mahdollisuutta pientalojen sisällyttämistä velvoittavan sääntelyn piiriin porrastetusti. Tällöin voidaan turvata asiantuntijoiden riittävän osaamisen edellytykset myös suurkaupunkien ulkopuolella.

Lisäksi Luonnonsuojeluliitto ehdottaa, että merkittävät korjaustyöt pidettäisiin ilmastaselvitystä koskevan velvoittavan sääntelyn piirissä. Hallituksen esityksen (HE 139/2022 vp) mukaan kun rakennuksen käytöstä aiheutuvat päästöt arvioidaan ja tehdään näkyviksi, tietoisuus niistä lisääntyy ja auttaa ohjaamaan hankintoja ja suunnittelua ilmastoystävällisemmiksi. Mikäli hiilijalanjäljen raja-arvon huomioiminen tulee rutiiniksi uusien rakennusten suunnittelutyössä, vastaavilla suunnitteluohjelmistoilla voidaan vastaavasti huomioida hiilijalanjälki myös korjausrakentamisen kohteissa. Ilmastaselvityksessä huomioidaan eri energiamuotojen päästökertoimet, mikä voi entistä enemmän kannustaa tarkastelemaan myös päälämmitysjärjestelmän vaihtoa laajamittaisen korjauksen yhteydessä. Mikäli tämä lisää vähäpäästöisiin päälämmitysjärjestelmiin siirtymistä, saavutetaan myönteisiä ilmastovaikutuksia. Lisäksi velvoite laatia ilmastaselvitys myös laajamittaisen korjausrakentamisen hankkeissa toimenpidealueelta mahdollistaisi tiedon keräämisen olemassa olevasta rakennuskannasta ja sen päästöistä, mikä edistää kansallisen peruskorjausstrategian toimeenpanoa (HE 139/2022 vp, s. 87). Nämä ovat erittäin tärkeitä huomioita, jotka nyt käsillä olevassa luonnosehdotuksessa on jätetty huomiotta.

Hiilijalanjäljen laskenta uudisrakennusten lisäksi korjattaville rakennuksille on tärkeää, koska merkittävät korjaukset voivat olla hyvin mittavia ja niillä voidaan myös pidentää rakennuksen elinikää huomattavasti. Lisäksi hallituksen esityksessä HE 139/2022 vp oli katsottu että laajamittaisen korjausrakentamisen yhteydessä vaadittava ilmastaselvitys todennäköisesti edesauttaisi rakennusten kasvihuonekaasupäästöjen pienentämistä (HE 139/2022 vp, s. 87). Turku,

Tampere ja Helsinki ovat selvittäneet korjausrakentamisen päästöjä analysoimalla tekoölyn avulla vuoden 2022 rakennuslupatietonsa. Selvityksen mukaan korjausrakentamisen päästöt olivat kyseisissä kaupungeissa 1,4 - 1,7-kertaiset uudisrakentamiseen verrattuna. [2]

Ilmastaselvityksen laatimisvelvoitteen vaatiminen korjattavilta rakennuksilta olisi tässä tilanteessa erittäin arvokasta Suomea velvoittaviin tavoitteisiin pääsemisen näkökulmasta kun huomioidaan rakentamiseen liittyvien kasvihuonekaasujen määrä suhteessa muihin päästölähteisiin, sillä muutoin niitä koskevat päästöt jäisivät selvitysten ulkopuolelle. Mikäli päästöjä ei selvitetä ja tietoja kerätä, ei niille voida asettaa tulevaisuudessakaan päästöraja-arvoja.

Lisäksi materiaaliselosteen laatimisvelvoitetta esitetään supistettavaksi vastaavalla tavalla kuin ilmastaselvitystä. Luonnonsuojeluliitto huomauttaa 39 §:stä, että materiaaleja koskevat tiedot ovat olennaisia niiden uudelleenikäytön ja siten luonnonvarojen riittävyyden kannalta.

Säädöksen soveltamiseen liittyvät olennaisesti myös sitä koskevat asetukset, joita ei ole vielä laadittu.

Puhtaan siirtymän sijoittamislupa (43 a §)

Pykälä mahdollistaa eräiden ns. puhtaan siirtymän teollisuushankkeen sijoittamisen ilman asemakaavaa tai sellaista yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena. Pykälä ei koske aurinko- tai tuulivoimaa, kiertotalouden laitoksia tai pienydinvoimaa, mutta esimerkiksi vetylaitoksia ja akkutehtaita. Vesivoimaloita ei ole mainittu, mutta niiden ei pitäisi missään tapauksessa olla laajojen vaikutuksiensa mukana tässä mukana.

Suomen luonnonsuojeluliitto kannattaa puhdasta siirtymää, mutta esittää 43 a §:n poistamista. Uusi menettely sallisi jopa elinympäristön laadun merkityksellisen heikentämisen väljin sanakääntein: jos se on “perusteltua puhtaan siirtymän sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen.” Vaikka puhtaan siirtymän hankkeiden käsittelyä voidaan priorisoida, niin laadukasta ja ympäristön huomioon ottavaa suunnittelua tulee niiltäkin edellyttää. Teollisissa hankkeissa kaavallinen tarkastelu, vaikutusten arviointi, vuorovaikutteisuus, maanomistajien ja osallisten kuuleminen sekä muutoksenhakuoikeus ovat aina tarpeen.

Luonnonsuojeluliitto katsoo, että esitys vaarantaa koko nykyisen suunnittelujärjestelmän ja se on erittäin huolestuttavaa osallistumisen näkökulmasta.

Huomattakoon, että mitä enemmän tällaisia poikkeuslupa-asioita tulee, se vie pohjan kaavalliselta suunnittelulta ja kunnan maapolitiikalta (mukaan lukien maankäyttösopimukset). Suunnittelujärjestelmän merkitys tulee säilyttää ennallaan.

Luonnonsuojeluliitto esittää, että tämä pykälä hylättäisiin tai toissijaisesti ratkaistaisiin alueidenkäyttölain yhteydessä niin, että myös riittävät selvitykset, osallistuminen ja vuorovaikutus sekä muutoksenhaku turvattaisiin.

Purkamisluvan edellytykset (56 §)

Ilmastotavoitteiden kannalta ensisijaisena tavoitteena tulisi olla olemassa olevan rakennuskannan

vaaliminen, säilyttäminen ja hyödyntäminen. Pykälä ei kannusta olemassa olevan rakennuskannan vaalimiseen ja hyödyntämiseen, mikä monessa tapauksessa olisi ilmastovaikutuksiltaan kestävämpi ratkaisu kuin helpotettu purkaminen. Pykälä ei myöskään vahvasti velvoita purkumateriaalien uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen. Pykälä ei näin ollen edistä ilmastotavoitteiden saavuttamista. Pykälän muotoilu tulee tarkistaa kierrätyksen velvoittavuuden ja vaikutusten arviointien osalta.

Määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle (68 a §)

Rakennusvalvontaviranomaiselle säädettäisiin kolmen kuukauden määräaika ratkaista rakentamislupahakemus siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vastaanotettu rakennusvalvonnassa.

Luonnonsuojeluliitto esittää, että pykälä poistetaan. Se olisi kunnille kohtuuton. Hakemukset ovat usein puutteellisia. Lisäksi kunnat joutuvat hakemaan usein lausuntoja muilta viranomaisilta. Näistä syistä asia voi viivästyä niiden takia tavalla, johon kunta ei voi vaikuttaa.

Muutoksista valitusoikeuteen (179–183 §)

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on ehdotettu valitusoikeuden kaventamista, jota kutsutaan luonnoksessa valitusoikeuden “selkeyttämiseksi”. Luonnoksessa on katsottu, että valitusoikeuden kaventaminen erityisesti järjestöjen osalta olisi Århusin sopimuksen ja perustuslain 20 §:n mukaista, koska näin oli tulkittu kummankin osalta noin 20 vuotta sitten (s. 55-56).

Muutoksenhakuun tehtiin muutoksia jo hallituksen esityksessä eduskunnalle rakentamislainsäädäntään ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2022 vp). Tuolloin valitusoikeutta kavennettiin purkamis- ja rakentamislupien (siltä osin kuin jälkimmäiset antoivat luvan purkaa) osalta siten, ettei purkamislupa kuulunut enää kunnallisvalituksen piiriin. Tällä haluttiin selkeyttää oikeustilaa, turvaten kuitenkin kansalaisten vaikutusmahdollisuudet kulttuuriympäristön kannalta tärkeissä kohteissa laajentamalla muutoksenhakuoikeutta ympäristöjärjestöille, ELY-keskukselle ja museovirastolle. Vaikutusmahdollisuuksien turvaamisen lisäksi on asiantuntijapainotteisella muutoksenhaulla haluttu varmistaa, ettei suojelun arvoisia rakennuksia pureta ennen kuin niiden suojelukysymys on ratkaistu (HE 139/2022 vp, s. 261-263).

Nyt käsillä oleva luonnos hallituksen esitykseksi osoittaa puutteellisuutta sen vaikutusten arvioinnin osalta. Valitusoikeuteen tehtyjen muutosten ympäristö- tai yhteiskunnallisia vaikutuksia ei ole arvioitu vaikka näillä muutoksilla voi olla merkittäviä vaikutuksia suojelun arvoisten rakennusten säilymisen näkökulmasta.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on tuotu ilmi, että esimerkiksi museoviranomaisten toiminta vaikeutuisi. Hallituksen esityksessä HE 139/2022 vp katsottiin museoviraston valitusoikeus perustelluksi esimerkiksi korjaamistilanteissa, joissa olemassa olevaa suojelun piirissä olevaa rakennusta esimerkiksi laajennetaan taikka siihen tai sen yhteydessä suojeltuun välittömään ympäristöön tehdään muutoksia, jotka vaikuttavat suojelun perusteena olevien arvojen säilymiseen (HE 139/2022 vp, s. 261). Museoviraston tehtäviin kuuluu kulttuuriperinnön ja -ympäristön

suojelusta vastaavana asiantuntijaviranomaisena toimiminen. Valitusoikeuden poistaminen museoviranomaisilta voi vaarantaa rakennussuojelun kohteena olevien, paikallisesti merkittävien, rakennusten suojelun tason. Maankäyttö- ja rakennuslain toivuudesta vuonna 2013 tehdyn arvioinnin mukaan korjausrakentamisen viranomaisohjaukseen kunnilla ei yleensä ole käytettävissä rakennusten ja kaupunkikuvan kulttuurihistoriallisten, arkkitehtonisten ja rakennussuojelutavoitteiden arviointiin koulutettua henkilökuntaa [3, s. 186-187.] Nyt ehdotettu valitusoikeuden kaventaminen johtaa väistämättä rakennussuojelun eriarvoistumiseen. Rakennusten suojelu olisi jatkossa riippuvainen naapurien aktiivisuudesta, sekä virkamiesten osaamisesta joka kunnissa on tutkimusten mukaan vaihtelevaa ja paikoittain myös puutteellista.

Muutosehdotuksella aiotaan kaventaa myös järjestöjen valitusoikeutta (179 §, 182 §). Perustuslain 20 §:ssä säädetään ympäristöperusoikeudesta. Pykälän 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Hallituksen esityksen eduskunnalle perustuslakien perussäännösten muuttamisesta (HE 309/1993 vp) mukaan säätämällä vastuun kuulumisesta kaikille on haluttu korostaa sitä, että ympäristönsuojelu edellyttää laaja-alaista yhteistyötä eri tahojen kesken (s. 66).

Osallistumis- ja vaikuttamisoikeudet on turvattu perustuslailla. Kansanvaltaisuusperiaatteen mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen (PL 2.2 §). Hallituksen esityksen mukaan säännöksellä korostetaan yksilön osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien tärkeyttä, jotka tulee turvata yhteiskunnallisen toiminnan eri tasoilla. Säännöksen on tarkoitus ilmaista se periaate, etteivät yksilön mahdollisuudet vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen voi kansanvaltaisessa yhteiskunnassa rajoittua pelkästään mahdollisuuteen äänestää vaaleissa. Vaikka ehdotuksen taustalla on vahva poliittinen tahtotila luvituksen selkeyttämisestä, tulee kuitenkin muistaa, ettei äänestyksin valittu eduskunta, joka pyrkii ilmentämään kansanmielipidettä, riitä turvaamaan osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia.

Viranomaisten turvaamisvelvoitteesta ympäristöperusoikeuden toteutumiseksi säädetään lisäksi perustuslain 20 §:n 2 momentissa, jonka mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Säännös on kohdennettu ensisijaisesti lainsäätäjän ja muiden norminantajien toimintaan (HE 309/1993 vp, s. 66). Hallituksen esityksen mukaan säännös merkitsee myös perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölainsäädännön kehittämiseksi siten, että ihmisten vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon laajennetaan. Käsillä olevassa luonnosehdotuksessa suunta on täysin päinvastainen eikä sen suhdetta nykyisten tai tulevien sukupolvien perusoikeuksiin ole luonnoksessa arvioitu kattavasti.

Suomen luonnonsuojeluliitto muistuttaa myös siitä, että hallituksen esityksessä eduskunnalle rakennuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2022 vp) on arvioitu valitusten vähenevän jopa 10 %. Se on laskennallisesti noin yhden henkilötyövuoden verran lupien kokonaismäärän pientymisen myötä (HE 139/2022 vp, s. 81). Hallituksen esityksessä HE 139/2022 vp on esitetty lukuisia muitakin arvioita siitä, kuinka luvitus tulee sujuvoitumaan viranomaisessa muiden muutosten myötä. Näitä muutosarvioita ei kuitenkaan ole huomioitu käsillä olevassa luonnoksessa.

Luonnoksessa oli vedottu perustuslakivaliokunnan lausuntoon PeVL 33/2006 vp. Huomionarvoista

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation

Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081

www.sll.fi | toimisto@sll.fi

on kuitenkin, että tuolloin perustuslakivaliokunta käsitteli kysymystä, rikkooko perusoikeuksia muutoksenhakuoikeuden poistaminen, mikäli esimerkiksi rakennuslupa on ratkaistu jo lainvoiman saaneella asema- tai yleiskaavalla. Perustuslakivaliokunta korosti, että näissä tilanteissa valittajalla on ollut mahdollisuus hakea muutosta yleis- tai asemakaavaan. Toisin sanoen kyse ei ole siitä, että osallistumis- ja valitusoikeuksien kaventaminen elinympäristön osalta olisi systemaattisesti perustuslain mukaista, vaan se oli sitä tässä nimenomaisessa tapauksessa. Perustuslakivaliokunta oli lausunnossa korostanut myös perustuslakivaliokunnan aiempaa näkemystä siitä, että valiokunta on pitänyt tärkeänä, että MRL:n muutoksenhaku oikeus säilyy laajana (PeVL 38/1998 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta on kyseisessä lausunnossa korostanut sitä kuinka todellisia yksilön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet käytännössä ovat (PeVL 38/1998 vp, s. 2). Nyt käsillä olevasta luonnoksesta käy ilmi, että yksilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet muuttuvat käytännössä olemattomiksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta, kuten jo aiemmin on tuotu ilmi. Luonnonsuojeluliitto katsoo, ettei valitusoikeuksien poiston osalta ole toimittu suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Näistä syistä Luonnonsuojeluliitto vaatii, että ehdotetut muutokset museoviranomaisten ja järjestöjen valitusoikeuden kaventamiseksi tulee poistaa (179 – 182 §). Lisäksi uudessa 183.2 §:ssa maisematyöluvan valitusoikeus tulee olla myös järjestöillä. Näin nekin voisivat valvoa esimerkiksi että toiminta todella on kaavan mukaista.

Lopuksi

Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että kaavoitusta ja rakentamista koskevaan lakikokonaisuuteen liittyy myös muita korjaustarpeita. Tärkeintä olisi ELY-keskusten muutoksenhakuoikeuden palauttaminen ns. KARALUSU-muutosta edeltävään aikaan. Nyt yleisen edun ja kaavojen laillisuuden valvonta on jäänyt monta kertaa kansalaisten ja järjestöjen aktiivisuuden varaan. Niillä ei kuitenkaan ole riittäviä voimavaroja seurata asioita yhtä hyvin kuin viranomaisilla.

Myös poikkeamislupaa käyttötarkoituksen muutokseen (57.3 §) tulisi tarkastella uudelleen alueidenkäyttölaissa. Nyt siinä ei ole riittävää vaikutusten arviointia eikä vuorovaikutusta.

Viitteet

[1] <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8a4c4tivtd00bvyvo6fy0sv>

[2] <https://www.sitowise.com/fi/uutiset/korjausrakentamisen-paastoista-ainutlaatuista-tietoa>

[3] https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10138/42827/SY_1_2014.pdf;jsessionid=3DA9896F33DBD9EBA02C80FB4822414A?sequence=1

Lisätietoja

- ympäristöoikeuden asiantuntija Janni Saari-Kontkanen, puh. 044 493 8719, janni.saari-kontkanen@sll.fi
- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, puh. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation

Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081

www.sll.fi | toimisto@sll.fi

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO RY.

Toimeksi saaneena

Tapani Veistola

toiminnanjohtaja

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation

Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081

www.sll.fi | toimisto@sll.fi